

Občané o vztazích ČR s některými zeměmi – leden 2015

Technické parametry

Výzkum:	<i>Naše společnost, v15-01</i>
Realizátor:	<i>CVVM, Sociologický ústav AV ČR, v.v.i.</i>
Projekt:	<i>Naše společnost – projekt kontinuálního výzkumu veřejného mínění CVVM SOÚ AV ČR, v.v.i.</i>
Termín terénního šetření:	<i>12. – 19. 1. 2015</i>
Výběr respondentů:	<i>Kvótní výběr</i>
Kvóty:	<i>Kraj (oblasti NUTS 3), velikost místa bydliště, pohlaví, věk, vzdělání</i>
Zdroj dat pro kvótní výběr:	<i>Český statistický úřad</i>
Reprezentativita:	<i>Obyvatelstvo ČR ve věku od 15 let</i>
Počet dotázaných:	<i>1021</i>
Počet tazatelů:	<i>241</i>
Metoda sběru dat:	<i>Osobní rozhovor tazatele s respondentem – kombinace rozhovorů PAPI a CAPI</i>
Výzkumný nástroj:	<i>Standardizovaný dotazník</i>
Otázky:	<i>PM.22</i>
Zveřejněno dne:	<i>23. února 2015</i>
Zpracoval:	<i>Jan Červenka</i>

V lednovém výzkumu CVVM položilo respondentům otázku, jak hodnotí vztahy ČR s některými zeměmi.¹ Hodnocení vztahů k okolním státům CVVM srovnatelným způsobem sleduje již od roku 2000, od roku 2008 je výběr doplňován i o některé další státy významné v globálním kontextu. Aktuální výsledky zachycuje tabulka 1, vývoj v čase ukazují tabulka 2 a grafy 1a a 1b.

Jak už se zhruba od poloviny minulého desetiletí stalo dobrou tradicí, výrazně nejpříznivěji ze všech okolních, jakož i jiných zemí, jsou hodnoceny vzájemné vztahy České republiky se Slovenskem. V jeho případě nejenže podíl příznivého hodnocení vzájemných vztahů v součtu variant „velmi dobré“ a „spíše dobré“ dosahuje úrovně 96 %, ale především se zde výrazně nejčastěji vyskytovalo hodnocení vztahů jako „velmi dobrých“, jež samo o sobě tvořilo bezmála třípětinovou většinu (57 %). U všech ostatních zemí, u kterých dotázaní

¹ Znění otázky: „Jaké jsou podle Vás současné vztahy České republiky se zeměmi, které Vám přečtu? Maďarsko, Německo, Polsko, Rakousko, Slovensko, Spojené státy americké, Francie, Velká Británie, Rusko, Čína, Izrael, Itálie, Írán, Japonsko, Ukrajina, Sýrie.“ Možnosti odpovědí: velmi dobré, spíše dobré, spíše špatné, velmi špatné, neví.

hodnotili vzájemné vztahy s ČR obdobně velkou většinou pozitivně, jednoznačně převažovalo hodnocení vztahů jako „spíše dobrých“, zatímco hodnocení „velmi dobré“ nedosáhlo u žádné z nich úrovně překračující jednu třetinu. Velmi vysoké podíly příznivého hodnocení vztahů ČR s nimi, jež se pohybují na úrovni přesahující čtyři pětiny, šetření zaznamenalo v případě Německa, Francie, Velké Británie, Rakouska, Maďarska, Itálie a Spojených států, přičemž negativní hodnocení se zde ve všech případech dostalo více či méně hluboko pod hladinu jedné desetiny. Vztahy s Polskem jako dobré hodnotí rovněž asi čtyři pětiny dotázaných, ale zároveň 15 % je označuje za špatné.

Vztahy ČR s Japonskem jako dobré hodnotí již zřetelně nižší, byť stále výrazně většinová část populace na úrovni necelých tří čtvrtin při relativně nízkém, přesně desetinovém podílu opačných vyjádření a poměrně vysokém, bezmála pětinovém podílu nerozhodných odpovědí. Vztahy ČR s Čínou hodnotí příznivě zhruba dvoutřetinová většina dotázaných, ovšem opak si v tomto případě myslí už více než pětina Čechů. U Izraele a Ukrajiny již podíl příznivého hodnocení vztahů leží těsně pod hladinou jedné poloviny, když stále ještě zřetelně převažuje nad negativním hodnocením vztahů. V případě vztahů s Ruskem naopak mírně převažuje negativní hodnocení, které dosáhlo úrovně jedné poloviny, zatímco pozitivní hodnocení zde vyjádřily jen dvě pětiny dotázaných. Výraznější převahu negativního hodnocení, jehož podíly se ale statisticky významně nelišily od podílu negativního hodnocení vztahů s Ruskem, když bylo dokonce nepatrně nižší, na úrovni necelé poloviny, šetření odhalilo v případě Sýrie a Íránu, kde byly jen malé podíly příznivého hodnocení (okolo jedné pětiny) a skoro třetinový podíl nerozhodnutých.

Tabulka 1: Vztahy ČR s některými státy – leden 2015 (%)

	velmi dobré	spíše dobré	spíše špatné	velmi špatné	neví	+/-	rozdíl
Slovensko	57	39	2	0	2	96/2	+94
Německo	32	62	3	0	3	94/3	+91
Francie	30	62	3	0	5	92/3	+89
V. Británie	28	63	4	0	5	91/4	+87
Rakousko	32	59	4	1	4	91/5	+86
Maďarsko	23	63	5	0	9	86/5	+81
Itálie	23	63	4	1	9	86/5	+81
USA	26	60	7	0	7	86/7	+79
Polsko	24	57	14	1	4	81/15	+66
Japonsko	15	58	8	2	17	73/10	+63
Čína	8	56	20	2	14	64/22	+42
Izrael	7	41	22	6	24	48/28	+20
Ukrajina	5	44	28	7	16	49/35	+14
Rusko	6	35	40	10	9	41/50	-9
Sýrie	2	20	31	16	31	22/47	-25
Írán	1	18	35	14	32	19/49	-30

Pozn.: Země jsou v tabulce řazeny sestupně podle rozdílu mezi podílem příznivého a nepříznivého hodnocení vztahů ČR s nimi.

Zdroj: CVVM SOÚ AV ČR, v.v.i., Naše společnost 12. – 19. 1. 2015, 1021 respondentů starších 15 let, osobní rozhovor.

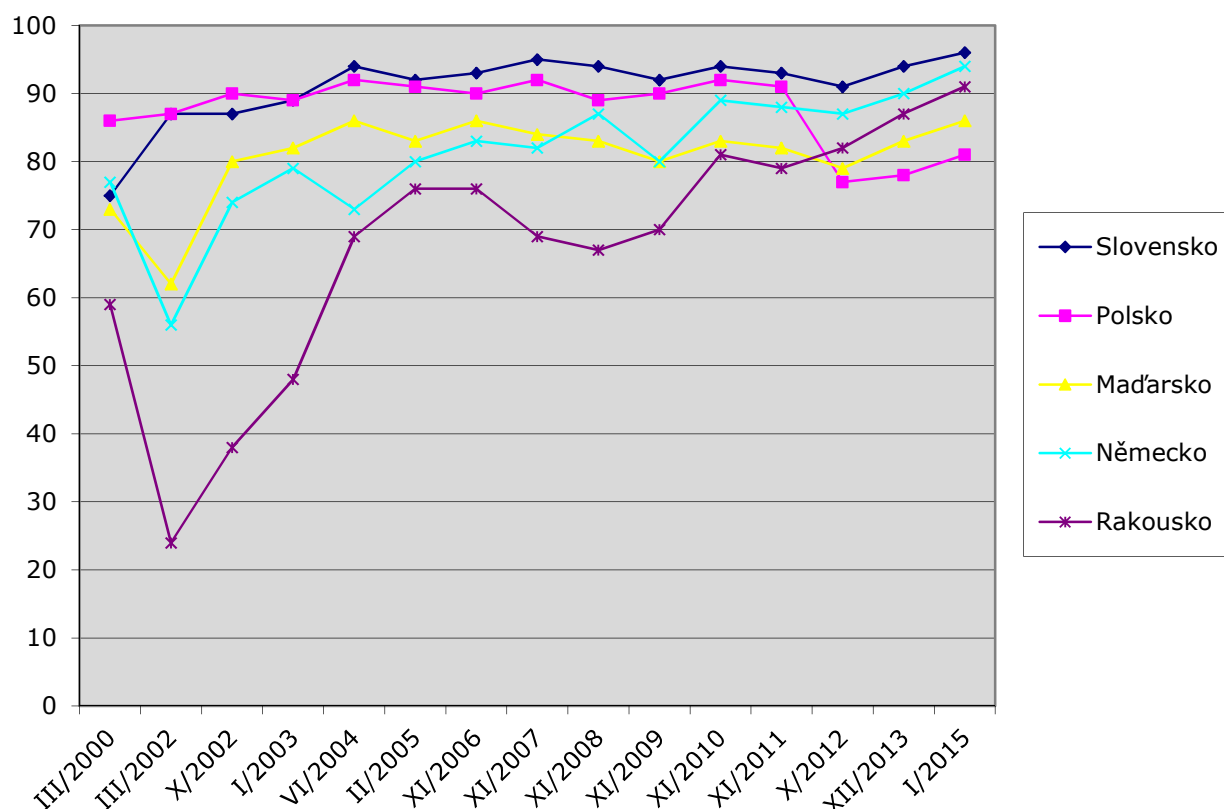
Tabulka 2: Dobré/špatné vztahy ČR s některými státy – vývoj v čase (%)

	XI/2008	XI/2009	XI/2010	XI/2011	X/2012	XII/2013	I/2015
Slovensko	94/4	92/5	94/3	93/5	91/7	94/3	96/2
Německo	87/11	80/15	89/7	88/9	87/9	90/6	94/3
Francie	83/8	78/14	82/10	85/6	86/6	89/4	92/3
V. Británie	83/6	82/8	84/8	85/5	86/6	90/3	91/4
Rakousko	67/29	70/25	81/14	79/15	82/12	87/8	91/5
Maďarsko	83/7	80/11	83/5	82/7	79/9	83/6	86/5
Itálie	x	80/7	79/10	79/8	83/8	86/6	86/5
USA	87/9	86/9	83/12	88/6	84/8	86/6	86/7
Polsko	89/6	90/6	92/4	91/5	77/18	78/18	81/15
Japonsko	x	x	x	x	68/13	67/12	73/10
Čína	37/40	42/31	44/37	48/28	47/35	46/30	64/22
Izrael	x	39/27	35/36	42/29	44/31	45/27	48/28
Ukrajina	x	x	x	45/36	46/39	50/31	49/35
Rusko	39/52	52/37	56/33	63/27	54/36	61/28	41/50
Sýrie	x	x	x	x	x	x	22/47
Írán	x	16/50	15/53	19/50	20/51	19/46	19/49

Pozn.: Země jsou v tabulce řazeny sestupně podle rozdílu mezi podílem příznivého a nepříznivého hodnocení vztahů ČR s nimi v aktuálním výzkumu.

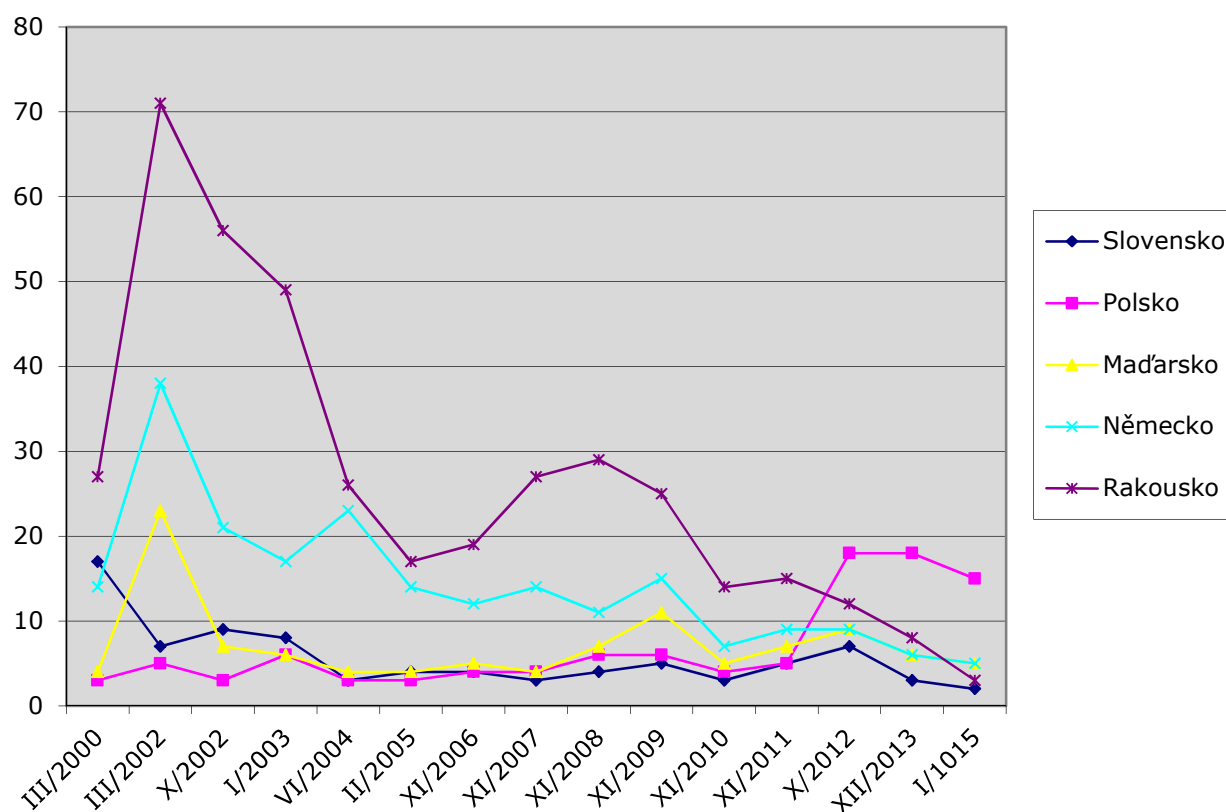
Zdroj: CVVM SOÚ AV ČR, v.v.i., Naše společnost.

Graf 1a: Příznivé hodnocení vztahů ČR s okolními zeměmi (%)

Zdroj: CVVM SOÚ AV ČR, v.v.i., Naše společnost.

Graf 1b: Nepříznivé hodnocení vztahů ČR s okolními zeměmi (%)

Zdroj: CVVM SOÚ AV ČR, v.v.i., Naše společnost.

V časovém srovnání můžeme vidět především velký propad v hodnocení vzájemných vztahů s Ruskem, které ještě v prosinci 2013 poměrně výrazná většina dotázaných hodnotila kladně (viz tabulku 2). Během posledního roku poznamenaného ukrajinskou krizí, jež kromě jiného vyvolala silné napětí a vedla k uvalení vzájemných sankcí mezi některými západními státy včetně EU a Ruskem, se podíl příznivého hodnocení snížil o 20 procentních bodů a podíl negativního hodnocení stoupl dokonce o 22 procentních bodů. Aktuální výsledek se přitom významně neliší od historického minima zaznamenaného v listopadu 2008, kdy se do hodnocení zřejmě promítala napjatá situace v souvislosti s konfliktem mezi Ruskem a Gruzíí kvůli Jižní Osetii a kauza spojená s plánem umístit americkou radarovou základnu systému protiraketové obrany na českém území.

Naopak velmi výrazné zlepšení v hodnocení vzájemných vztahů od posledního šetření z prosince 2013 nastalo v případě Číny, kde podíl kladných vyjádření o 18 procentních bodů vzrostl a podíl negativního hodnocení vztahů s Čínou o 8 procentních bodů poklesl, což může být určitou reflexí nedávné cesty prezidenta Zemana do této země. Kromě toho menší pozitivní posun v podobě celkového zvýšení podílu příznivého hodnocení vztahů se objevil v případě Japonska (o 6 procentních bodů) a Rakouska (o 4 procentní body), naopak zhoršení v podobě nárůstu podílu negativního hodnocení o 4 procentní body bylo zaznamenáno v případě Ukrajiny. Pokud se ale zaměříme na samotný podíl

hodnocení vztahů jako „velmi dobrých“ (viz tabulku 3) lze vidět jeho nárůst v případě Německa (+9 p. b.), Francie (+8 p. b.), Rakouska (+8 p. b.), V. Británie (+6 p. b.), Itálie (+6 p. b.), Slovenska (+5 p. b.), Maďarska (+4 p. b.) a Japonska (+4 p. b.).

Tabulka 3: Vztahy ČR s některými státy – srovnání příznivého hodnocení v letech 2013 a 2015 (%)

	12/2013		1/2015		rozdíl v kategorii „velmi dobré“
	velmi dobré	spíše dobré	velmi dobré	spíše dobré	
Německo	23	67	32	62	+9
Rakousko	24	63	32	59	+8
Francie	22	67	30	62	+8
V. Británie	22	68	28	63	+6
Itálie	17	69	23	63	+6
Slovensko	52	42	57	39	+5
Maďarsko	19	64	23	63	+4
Japonsko	11	56	15	58	+4
USA	23	63	26	60	+3
Polsko	22	56	24	57	+2
Čína	6	40	8	56	+2
Ukrajina	5	45	5	44	0
Írán	2	17	1	18	-1
Izrael	9	36	7	41	-2
Rusko	8	53	6	35	-2

Pozn.: Země jsou v tabulce řazeny sestupně podle rozdílu mezi podílem hodnocení vztahů ČR s nimi jako „velmi dobrých“ ve výzkumech z ledna 2015 a z prosince 2013.

Zdroj: CVVM SOÚ AV ČR, v.v.i., Naše společnost.

V delším časovém horizontu jsou patrné i výraznější změny. Zejména některé z okolních zemí, u nichž je hodnocení vztahů opakovaně sledováno již od roku 2000, prošly v tomto ohledu zajímavým vývojem. V případě Rakouska došlo na počátku minulého desetiletí k obrovskému propadu v hodnocení vzájemných vztahů v souvislosti s otevřenými ostrými spory okolo dostavby JE Temelín a tzv. Benešových dekretů. Po zaznamenání výrazného minima v březnu 2002 se hodnocení začalo poměrně rychle zlepšovat, ale v letech 2006 až 2008 došlo opět k citelnému zhoršení, byť zdaleka ne tak dramatickému, jako na počátku dekády. Od roku 2009 pak u Rakouska můžeme vidět další postupné zlepšování, jímž se hodnocení vzájemných vztahů s naším jižním sousedem posunulo mezi relativně nejlepší. Podobný, byť kvantitativně méně výrazný propad se na počátku minulého desetiletí v hodnocení vzájemných vztahů objevil rovněž v případě Německa a v menší míře i Maďarska. Podstatným zlepšením od počátku minulého desetiletí prošlo i hodnocení vztahů ČR a Slovenska, které se postupně propracovalo jednoznačně do čela. Naopak tradičně velmi pozitivní hodnocení vztahů s Polskem doznalo v roce 2012 citelného zhoršení po sérii skandálů okolo dovozu nekvalitních polských potravin, jež byla provázena i ostřejšími slovními přestřelkami na úrovni ministrů zemědělství a zainteresovaných institucí.

Analýza dat podle sociodemografických a jiných třídících znaků ukázala, že hodnocení vztahů s jednotlivými zeměmi se výrazně zlepšuje spolu s rostoucími sympatiemi k nim. S rostoucím vzděláním se mírně zlepšuje hodnocení vztahů s Izraelem. Jinak sociodemografické rozdíly hodnocení vztahů k vybraným zemím byly jen minimální a vesměs statisticky nevýznamné.

